

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.esd.remissor@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet Avgifter för information i elektronisk form (SOU 2020:82)

Ert dnr I2021/03462

Domstolsverket har granskat betänkandet Avgifter i elektronisk form (SOU 2020:82) mot bakgrund av den verksamhet som bedrivs av myndigheterna inom Sveriges Domstolar, dvs. utifrån hur förslaget kan tänkas påverka verksamheten ekonomiskt, organisatoriskt och utbildningsmässigt. Granskningen har även omfattat hur förslaget kan påverka verksamhetsstöd, arbetsformer eller rättssäkerheten generellt.

Domstolsverket har utifrån de ovan nämnda aspekterna följande synpunkter.

Allmänt

Domstolsverket är generellt positivt till att avgiftsförordningen (1992:191) förtydligas och moderniseras så att avgiftsuttag för utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form blir enhetliga och förutsägbara.

Tvingande reglering

Enligt utredningens förslag bör det i avgiftsförordningen införas tvingande bestämmelser i fråga om avgiftsuttag för utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form. Att en sådan skyldighet införs är konsekvent och logiskt utifrån vad som gäller för avgift för utlämnande av papperskopior av allmänna handlingar.

Även om Domstolsverkets rekommendation till domstolarna hittills har varit att – enligt vissa avgiftsriktlinjer – ta ut avgift för utlämnande av allmän handling i elektronisk form, så är det antagligen så att alla domstolar inte tillämpar riktlinjerna. För Sveriges Domstolars del kan det därför antas att en skyldighet att ta ut avgift i enlighet med vad som föreslås medför en viss ökad administrativ arbetsbörda då myndigheterna inom Sveriges Domstolar hanterar utlämnande av allmänna handlingar i stor omfattning. Förslaget antas dock inte leda till en större påverkan på verksamheten då normalstora beställningar blir avgiftsfria under förutsättning att det rör sig om ett s.k. offentlighetsuttag.

Offentlighetsuttag och informationsuttag i övrigt

Utredningen utgår från att avgiftsuttag för utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form ska beräknas på olika sätt beroende på om tillgäng-

liggörandet och tillhandahållandet följer av en skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF) eller är en åtgärd som går utöver dessa skyldigheter.

Den exakta innebörden av begreppen *offentlighetsuttag* och *informationsuttag i övrigt* är, utifrån ordalydelsen i föreslagna bestämmelser, inte helt lättillgänglig. Det är inte heller självklart vart gränsen går mellan de olika uttagskategorierna. Detta kan, i vart fall inledningsvis, medföra en osäkerhet ur tillämpningsperspektiv. Det kan också antas att beställare kan behöva information om skillnaden mellan begreppen samt om hur avgiften beräknas i det enskilda fallet, varför kommunikationen mellan myndighet och beställare inför ett utlämnande riskerar att öka.

För Sveriges Domstolars verksamhet antas de föreslagna förändringarna i avgiftsförordningen leda till ett behov av informations- och stödinsatser. Det föreslagna ikraftträdandet, den 17 juli 2021, innebär att nödvändiga insatser kommer att behöva tas fram inom en relativt snäv tidsram.

Avgiftsnivåerna

De skäl som utredningen anför när det gäller föreslagna beloppsnivåer och beräkningsmodeller i övrigt, synes välmotiverade och föranleder inga synpunkter utöver den gränsdragningsproblematik som påtalats ovan.

Särskilt beslut samt överprövning

Domstolsverket har tidigare framfört till Justitiedepartementet¹ att det i avgiftsförordningen bör införas en bestämmelse om särskilt skriftligt beslut om avgift för utlämnande av allmän handling i elektronisk form samt att ett sådant beslut ska kunna överklagas.

I fråga om rätten till särskilt skriftligt beslut om avgift följer utredningens förslag samma linje som den som gäller för papperskopior, vilket leder till ökad transparens i regelverket.

Utredningen föreslår som utgångspunkt att ett överklagande av ett avgiftsbeslut som avser utlämnande av allmän handling i elektronisk form ska överprövas av allmän förvaltningsdomstol. Utredningen har framfört väl avvägda argument ur rättsligt, rättsekonomiskt och praktiskt perspektiv (se betänkandet, s. 156 f) till stöd för detta. Någon ändring i fråga om överprövande instans avseende avgiftsbeslut för utlämnande av papperskopior (för närvarande Skatteverket) har inte föreslagits.

Domstolsverket anser alltjämt att det är otillfredsställande att avgiftsbeslut kan överklagas till olika instanser beroende på formen för tillhandahållandet av handlingen samt att de beslut som avser avgiftsuttag för allmänna handlingar i elektronisk form i regel kan prövas av fler instanser än de beslut som avser avgift för papperskopior. Till främjande av regelverkets tydlighet anser Domstolsverket att en enhetlig överprövningsordning hade varit att föredra.

Det är svårt att förutse effekterna av förslaget vad gäller måltillströmningen till förvaltningsdomstolarna. Det är emellertid rimligt att anta att det kommer att ske en viss ökning av antal mål. Domstolsverkets uppfattning är dock att den eventuella målökningen kan hanteras inom givna ekonomiska ramar.

¹ Skrivelse den 24 juni 2014, s. 3, Domstolsverkets diarienummer 2040-2013

Detta yttrande har beslutats av rättschefen Charlotte Driving. Föredragande har varit juristen Karin Gustafsson.

Charlotte Driving

Karin Gustafsson